

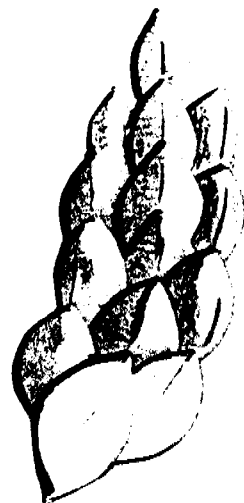
یکی از اهداف اساسی نظام جمهوری اسلامی واکذارى کار مردم در قالب شرکتهای تعاونی بوده که در اصل ۴۲ و ۴۴ قانون اساسی به صراحت به این مسئله اشاره شده است در گذار زمان و هر روز که می‌گذرد ارزش و مفهوم واقعی شرکتهای تعاونی کشاورزی و دام و طیور و شیلات و سایر زیربخشهای کشاورزی و صنایع وابسته به آن بیشتر مورد بحث و تبادل نظر قرار می‌گیرد زیرا در حال حاضر شاغلان این بخش دریافته‌اند که حل مسائل و مشکلات آنان تنها از طریق تشکلهای تعاونی و اتحادیه‌های مربوطه، در سایه اتحاد و همبستگی امکان‌پذیر است و نه از طریق انفرادی و تکروی.

شرکتهای تعاونی امروز با شرکتهای تعاونی دوران قبل از انقلاب اسلامی تفاوت‌های اساسی دارند و مسئولین و دست‌اندرکاران به روشنی پذیرفته‌اند که تنها از طریق شرکتهای تعاونی کشاورزی می‌توانند با کشاورزان و دامپروران و سایر فعالین ارتباط برقرار نمایند و خدمتگزار قشر شریف و زحمتکش تولیدکنندگان محصولات کشاورزی و فرآورده‌های دامی در سراسر کشور باشند و با اعمال سیاستهای حمایتی سطح تولید کشور را ارتقاء داده و استقلال اقتصادی و حتی سیاسی مملکت را تضمین نمایند.

هم اکنون شرکتهای تعاونی زیربخش کشاورزی و اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی و دامپروری و شیلات در اقصی نقاط کشور اغلب به کانونهای پر جنب و جوش و پرتلاش کشاورزان و دامپروران درآمده و در آنها به تبادل اطلاعات و تکنولوژی و تجربیات می‌پردازند و برای غلبه بر مشکلات، به یاری یکدیگر می‌شناسند و مسئولین کشور را نیز به یاری می‌طلبند.

باید توجه داشت که امروزه دیگر رسالت شرکتهای تعاونی زیربخش کشاورزی نه صرفاً در بخش تولید بلکه در بالابردن سطح تولید و استفاده از تحقیقات مراکز مربوطه در بالابردن بهره‌وری می‌باشد. اتحادیه‌های استانی می‌توانند علاوه بر تامین نهاده‌های مورد نیاز تعاونیها در امر سرمایه‌گذاری لازم در بخش ایجاد کارخانه‌های تولیدی خوراک دام، کشتارگاههای صنعتی، شیرپاستوریزه و ..... اقدام نمایند.

که در این راستا در حال حاضر اتحادیه پرورش دهندگان میگو در استان بوشهر و خوزستان به امر تامین لارو و خوراک میگو اقدام نموده‌اند و امید است که سایر تشکلهای تعاونی و اتحادیه‌ها بتوانند با فعالیت خود نقش تعیین کننده‌ای در تولیدات بخش کشاورزی ایفا نمایند.

قسمت اول

آخرین وضعیت

شرکتهای تعاونی

بخش کشاورزی

(تحت پوشش)

وزارت تعاون

از دفتر امور تعاونیهای تولیدی و خدمات تولیدکنندگان

در طی سالهای برنامه اول به ترتیب ۱/۵۵٪ از گندم، ۱/۸۳٪ از جو، ۰/۴۱٪ از شلتوک و ۰/۱۳٪ از دانه‌های روغنی تولید شده در جهان، توسط ایران تولید گردیده است. این نسبتها در دو سال نخست برنامه پنجساله دوم یعنی سالهای ۷۴ و ۱۳۷۳ (مطابق با ۹۵ و ۱۹۹۴ میلادی) به ترتیب ۲/۰۷٪، ۱/۹۸٪، ۰/۴۲٪ و ۰/۱۳٪ را نشان می‌دهند و این بدان معناست که تولید گندم ۳۳/۵۵٪، تولید جو ۸/۲٪ تولید شلتوک ۲/۴۴٪ رشد داشته و در تولید دانه‌های روغنی تغییری حاصل نگردیده است.

جنگلداری، زنبورداری، پرورش طیور، باغداری، صیادی و پرورش و تکثیر میگو مورد بررسی قرار گیرد آمارهای کلان این

شرکتهای تعاونی زیربخش کشاورزی اعم از زراعت، دامپروری، پرورش کرم ابریشم، دامداری، پرورش ماهی، مرغداری،

وضعیت شرکتهای تعاونی زیربخش کشاورزی در این گزارش سعی شده است که کلیه

بخش تا پایان ۷۶/۹/۳۰ تهیه شده است.

مباحث مربوطه در این گزارش به ۵ بخش تقسیم می‌شوند که عبارتند از:

- ۱- بخش زراعت و جنگل و مرتع
- ۲- دام و طیور
- ۳- اتحادیه‌های دام و طیور کشاورزی
- ۴- تکثیر و پرورش میگو
- ۵- پرورش ماهی و صیادی

بدین ترتیب، در هر مجموعه وضعیت شرکتها استانه‌های فعال و تولیدات آنها به تحریر درآمده است.

با یک نظر اجمالی مشخص است که در بخش کشاورزی استان کرمان با ۵۳۷ شرکت تعاونی کشاورزی بعنوان فعالترین استان در تشکیل شرکت‌های تعاونی کشاورزی و استان قم با ۸۳ شرکت در ردیف آخر جدول می‌باشد. همچنین استانهای خراسان و خوزستان، هرمزگان، مازندران در ردیف استانهای فعال کشور در بخش کشاورزی محسوب می‌گردند.

کشاورزی در ایران:

در کشور ما همانگونه که قبلاً ذکر آن رفت استعدادهای بالقوه اقلیمی و شرایط خاص جغرافیایی موجب گردیده است که زراعت به عنوان یکی از کارهای اصلی ساکنان این سرزمین مورد توجه قرار گیرد.

در ایران میانگین سطح زیرکشت و تولید محصولات زراعی اساسی در طی سالهای برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۷۲ - ۱۳۶۸) بشرح جدول زیر بوده است:

از مقایسه ارقام جدول (میانگین میزان تولید محصولات زراعی در طول برنامه پنجساله اول)

با میانگین تولید برخی از اقلام عمده این محصولات در طول دوره مشابه (۹۳-۱۹۸۹) در جهان، نتایج زیر حاصل می‌گردد:

با عنایت به آمار تعاونیهای متشکله در سال ۷۵ و نیز نظر به تعداد تعاونیهای تشکیل شده طی ۹ ماهه اول سال ۷۶ بنظر می‌رسد که تعداد تعاونیها متشکله در طی این نه ماه با مقایسه تعداد تعاونیها در زمان مشابه در سال ۷۵ حدود ۱۵ شرکت تعاونی بیشتر تشکیل گردیده که این رشد مربوط به تعداد شرکتهای تعاونی است که در زمینه پرورش مرغ گوشتی فعالیت می‌نمایند.

ردیف	گرایش	تعداد تعاونی	تعداد اعضا	سرمایه	کل اشتغال
۱	زراعت	۱۷۲۷	۲۳۰۰۳	۲۴۱۹۱۳۹۷	۲۷۸۷۳
۲	دامپروری	۹۲۳	۱۰۷۶۳	۳۱۷۳۹۴۷۴	۱۳۱۹۷
۳	پرورش کرم ابریشم	۲۱	۱۴۶	۳۳۷۹۸۴	۱۸۸
۴	دامداری	۴۷۰	۵۱۹۳	۱۲۰۸۶۲۲۵	۶۵۲۱
۵	پرورش ماهی	۲۰۷	۳۳۰۲	۹۸۳۶۲۸۲	۳۸۷۵
۶	مرغداری	۱۶۷۱	۱۴۴۹۶	۶۱۷۲۹۴۴۷	۱۹۸۱۱
۷	جنگلداری	۱۴۶	۵۴۷۹	۱۰۲۸۳۸۳	۵۵۵۸
۸	زنبورداری	۲۰۵	۱۵۱۲	۲۱۳۴۶۶۲	۱۹۶۸
۹	پرورش طیور	۱۵	۱۴۲	۱۴۹۲۷۰۰	۱۶۲
۱۰	باغداری	۱۳۷	۴۳۸۰	۴۴۱۷۶۳۸	۴۷۲۷
۱۱	صیادی و شیلات	۴۸۴	۱۶۲۰۰	۱۳۸۲۹۸۸۰	۱۹۸۳۲
	جمع	۶۰۰۶	۸۴۶۱۶	۱۶۲۸۳۳۰۷۱	۱۰۳۷۱۲

(ارقام سرمایه به هزار ریال)

میانگین میزان تولید محصولات زراعی در طول برنامه پنجساله اول

ردیف	محصول	سطح زیرکشت (هزار هکتار)		میزان تولید (هزار تن)			
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع
۱	گندم	۲۲۱۲	۴۲۲۴	۶۴۳۶	۵۵۸۱	۳۱۶۴	۸۷۴۵
۲	جو	۸۳۷	۱۴۶۰	۲۲۹۷	۱۹۶۷	۱۱۵۶	۳۱۲۴
۳	شلتوک	۵۶۰	-	۵۶۰	۲۱۶۷	-	۲۱۶۷
۴	حبوبات	۱۹۴	۶۵۶	۸۵۰	۲۳۰	۲۶۶	۴۹۶
۵	دانه‌های روغنی	۱۱۴	۱۰۱	۲۱۵	۱۳۹	۸۱	۲۲۰
۶	چغندر قند	۱۷۱	-	۱۷۱	۲۷۱۸	-	۴۷۱۸
۷	نباتات علوفه‌ای	۷۶۹	۱۳۵	۹۰۴	۷۹۶۶	۵۶۰	۸۵۲۶
۸	محصولات جالیزی	۲۴۷	۶۰	۳۰۷	۳۷۳۵	۲۸۴	۴۰۱۹
۹	پنبه	۱۷۱	۲۲	۱۹۳	۳۴۳	۲۷	۳۷۰

شده در جهان، توسط ایران تولید گردیده است. این نسبتها در دو سال نخست برنامه پنجساله دوم یعنی سالهای ۷۴ و ۱۳۷۳

در طی سالهای برنامه اول به ترتیب ۱/۵۵٪ از گندم، ۱/۸۳٪ از جو، ۰/۴۱٪ از شلتوک و ۰/۱۳٪ از دانه‌های روغنی تولید

گزارش وضعیت کلان تعاونی‌های کشاورزی

تعاونیهای تاسیس شده از ابتدا تا پایان ۷۶/۹/۳۰

ردیف	نام استان	تعداد تعاونی	سرمایه	تعداد اعضا	کل اشتغال
۱	مرکزی	۱۹۹	۲۹۷۲۱۷۲	۱۶۴۶	۱۹۲۰
۲	گیلان	۲۵۸	۶۴۹۶۷۵۶	۷۲۸۱	۸۱۲۰
۳	مازندران	۲۶۷	۱۰۱۷۴۶۲۸	۸۸۱۸	۱۲۱۰۰
۴	آذربایجان شرقی	۹۸	۱۲۹۵۲۲۷	۱۲۶۷	۱۵۰۰۲
۵	آذربایجان غربی	۱۹۸	۷۱۰۶۵۱۵	۱۸۵۶	۳۱۰۰۴
۶	کرمانشاه	۲۲۵	۷۲۳۰۳۱۰	۲۲۶۹	۲۵۲۷
۷	خوزستان	۳۰۸	۷۸۹۵۶۸۸	۳۸۸۴	۲۵۸۰
۸	فارس	۲۶۹	۲۰۳۲۸۶۹۷	۳۲۹۱	۶۱۶۵
۹	کرمان	۵۲۷	۵۸۴۲۱۰۷	۷۸۱۰	۹۱۰۰۱
۱۰	خراسان	۳۰۸	۱۵۷۴۱۲۹۲	۶۸۲۲	۷۳۶۹
۱۱	اصفهان	۳۰۲	۸۱۲۹۳۲۶	۵۵۵۰	۷۷۰۰۶
۱۲	سیستان و بلوچستان	۳۱۲	۸۵۲۱۲۱۹	۵۰۸۷	۶۸۳۹
۱۳	کردستان	۱۴۲	۱۹۲۲۱۱۷	۲۲۰۶	۲۴۲۲
۱۴	همدان	۸۵	۲۰۶۱۱۸۶	۱۲۸۴	۱۶۰۰۲
۱۵	چهارمحال و بختیاری	۱۲۷	۲۶۰۸۲۰۵	۱۳۵۹	۱۹۴۴
۱۶	لرستان	۲۵۲	۲۲۲۲۱۰۷	۱۸۱۴	۲۵۲۷
۱۷	ایلام	۱۱۹	۲۰۲۸۷۲۱	۲۴۰۷	۲۷۶۲
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۳	۲۲۷۳۹۲۲	۱۱۷۷	۱۳۰۰۱
۱۹	بوشهر	۱۶۲	۶۶۱۵۷۲۷	۱۵۱۸	۱۶۸۵
۲۰	زنجان	۱۰۹	۶۱۷۶۶۷۷	۱۶۹۸	۱۶۸۳
۲۱	سمنان	۱۹۲	۷۳۹۱۶۹۲	۲۰۶۲	۲۷۲۲
۲۲	یزد	۱۷۰	۵۰۳۹۳۱۳	۱۳۰۶	۱۳۸۸
۲۳	هرمزگان	۲۷۶	۷۸۶۷۲۹۲	۲۲۱۲	۲۳۸۸
۲۴	تهران	۱۶۹	۴۲۳۹۹۵۷	۱۶۰۲	۱۸۱۴
۲۵	اردبیل	۳۱۴	۵۲۹۹۱۱۰	۲۲۲۴	۲۴۸۷
۲۶	قم	۸۲	۸۲۴۶۵۵	۲۸۰	۷۳۵
۲۷	فارس	۱	۶۰۰۰	۶۰	۶۹
	جمع	۶۰۰۶	۱۶۲۸۳۲۰۷۱	۸۳۶۱۶	۱۰۳۷۱۲

(مطابق با ۹۵ و ۱۹۹۴ میلادی) به ترتیب ۲۰/۷٪، ۱/۹۸٪، ۰/۴۲٪ و ۰/۱۳٪ را نشان می‌دهند و این بدان معناست که تولید گندم ۳۳/۵۵٪، تولید جو ۸/۲٪، تولید شلتوک ۲/۴۴٪ رشد داشته و در تولید دانه‌های روغنی تغییری حاصل نگردیده است.

تعداد تعاونیهای کشاورزی (تحت پوشش) قبل از تشکیل وزارت تعاون (از ابتدا تا پایان سال ۱۳۷۰) جمعاً ۱۰۱۱ تعاونی با ۱۰۲۹۲ نفر عضو بوده است و به عبارت دیگر شاخص عضویت در اینگونه تعاونیها ۱۰/۱۸ بوده است (تعاونیهای زراعت و باغداری).

براساس همین امر شاخص عضویت در تعاونیهای زراعی ۱۲/۵۹ نفر و شاخص سرمایه ثبتی به ازاء هر عضو ۱۰۵۱/۲ هزار ریال می‌باشد (۱۳/۲۴۳ میلیون ریال به ازاء هر شرکت تعاونی).

این در حالیست که شاخص عضویت در تعاونیهای باغداری ۴۵ نفر، در تعاونیهای جنگل و مرتع ۳۷/۴ و در تعاونیهای نوغانداری ۷ نفر می‌باشد. همچنین شاخص سرمایه ثبتی در این تعاونیها به ازاء هر عضو به ترتیب ۸۱۵/۹۷ هزار ریال، ۱۸۵/۶۰ هزار ریال ۲۳۸۰/۱۸ هزار ریال می‌باشد.

آمار مبین این است که همانگونه که انتظار می‌رود میزان اعتبارات تخصیصی به تعاونیها رابطه مستقیمی به تعداد تعاونیهای متشکله داشته و جهت‌گیری برنامه (علیرغم محور بودن کشاورزی) چندان به نفع تعاونیهای کشاورزی نبوده است. با این وجود، بیشترین شرکتهای تاسیس شده از ابتدای سال ۱۳۷۱ تا پایان سال ۱۳۷۵، در بخش کشاورزی، (با ۵۶٪ از کل واحدهای کشاورزی) بوده است.

- تولید محصولات عمده زراعی توسط تعاونیهای کشاورزی طی برنامه اول توسعه.

آمار کلان تعاونیهای کشاورزی تاسیس شده از ابتدا تا پایان ۱۳۷۶/۳/۳۱

(ارقام سرمایه به هزار ریال)

ردیف	کرایش	تعداد تعاونی	تعداد اعضا	سرمایه	کل اشتغال
۱	زراعت	۱۶۵۹	۲۰۹۰۰	۲۱۹۷۰۳۴۴	۲۵۶۶۳
۲	باغداری	۸۸	۳۹۶۰	۲۲۲۱۲۲۵	۴۲۲۰
۳	نوغانداری	۲۱	۱۴۲	۲۳۷۹۸۵	۱۸۴
۴	جنگل و مرتع	۱۲۷	۴۷۵۲	۸۸۲۱۷۳	۴۸۶۹
	جمع	۱۸۹۵	۲۹۷۵۵	۲۶۴۲۱۷۲۷	۳۴۹۴۷

مأخذ: آمار ارائه شده از سوی دفتر امور اقتصادی و برنامه‌ریزی

- روند تشکیل شرکتهای تعاونی زیربخش زراعت طی سالهای ۷۲-۱۳۶۷

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع دوره
موضوع فعالیت	شرکت	شرکت	شرکت	شرکت	شرکت	شرکت	شرکت
زراعت	۱۳۰	۱۶۹۰	۱۲۲	۱۵۸۶	۱۸۵۹	۱۲۲	۸۸۶۶
	۱۳۰	۱۶۹۰	۱۲۲	۱۵۸۶	۱۸۵۹	۱۲۲	۸۸۶۶

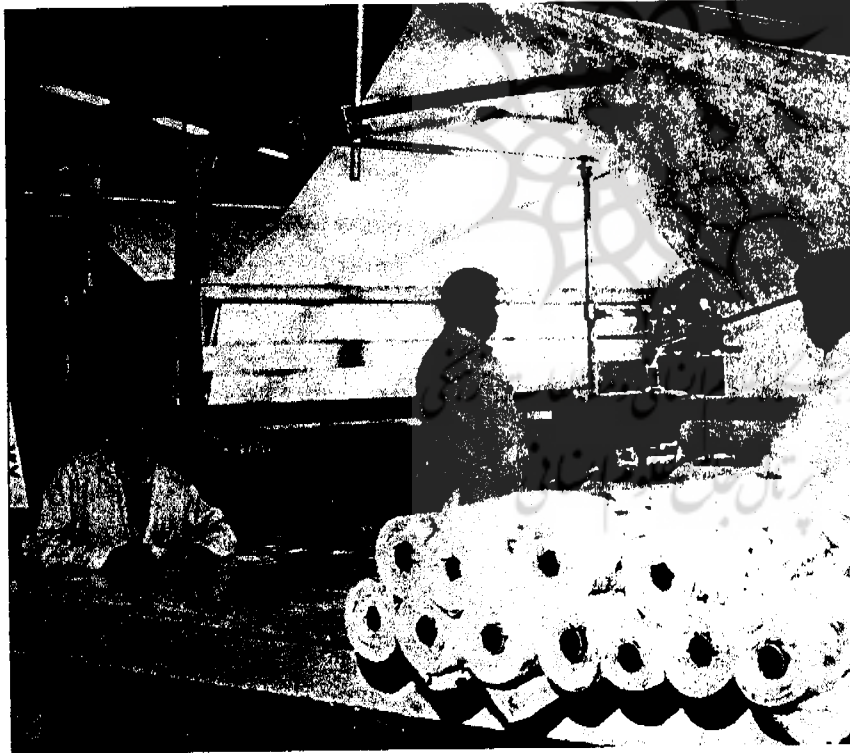
واحد: هزار تن

محصول	گندم			چغندر قند			نباتات علوفه‌ای		
	کل کشور	تعاونیها	نسبت	کل کشور	تعاونیها	نسبت	کل کشور	تعاونیها	نسبت
سال اول برنامه (۱۳۶۸)	۶۰۱۰	۲۰/۲۸	۰/۳۳	۳۵۳۵	۲۹/۷۵	۰/۸۳	۵۶/۷۸	۲۰/۵	۰/۵۴
سال آخر برنامه (۱۳۷۲)	۱۰۷۳۲	۳۷/۰۸	۰/۳۵	۵۴۰۸	۳۹/۵۶	۰/۹۲	۸۳۹۷	۹۸/۱۱	۱/۱۶
میانگین دوره پنجساله	۸۷۴۵	۲۷/۰۳	۰/۳۱	۴۷۱۸	۳۷/-	۰/۷۸	۸۵۲۶	۵۸/۳۷	۰/۶۸

بررسی میزان واردات محصولات عمده زراعی در طول سالهای برنامه اول توسعه مبین این مطلب است که واردات گندم و جو سیر نزولی داشته بطوریکه رشد واردات در سال پایانی برنامه نسبت به سال آغازین آن رشدی منفی به میزان ۵۵/۲۱٪ را برای گندم و رشد منفی ۵۸/۸۷٪ را برای جو نشان می‌دهد.

در مقابل واردات برنج و دانه‌های روغنی به ترتیب از رشدی معادل ۳۱/۷۳٪ و ۸۵/۸۷٪ برخوردار بوده‌اند. چنانچه میانگین واردات دو سال اول برنامه دوم توسعه (سالهای ۷۳ و ۷۴) را با میانگین واردات پنجساله اول مقایسه کنیم، برای گندم رشد منفی ۳۰/۵۲ درصدی، برای جو رشد ۳/۸۴ درصدی، برای برنج رشد منفی ۳/۷۵ درصدی و برای دانه‌های روغنی رشد مثبت ۲۷/۹ درصدی را خواهیم داشت.

تعاونیهای کشاورزی و برنامه پنج‌ساله دوم توسعه: تعداد تعاونیهای زراعی تا پایان سال ۱۳۷۲ جمعاً ۱۰۹۴ واحد بوده که در پایان سال ۱۳۷۵ این تعداد به ۱۸۴۴ واحد بالغ گردیده است. به عبارت دیگر عملکرد سه ساله این بخش در بعد تشکیل واحدهای جدید ۷۵۰ واحد بوده، یعنی ۹۹/۴۷٪ از برنامه تحقق یافته است. تعاونیهای کشاورزی متشکله در سال ۱۳۷۵ (اعم از زراعی، باغی، دام و طیور و شیلات و آبزیان) جمعاً ۵۹۶ واحد معادل ۹۹٪

تعاونیهای کشاورزی و برنامه پنج‌ساله دوم توسعه: تعداد تعاونیهای زراعی تا پایان سال ۱۳۷۲ جمعاً ۱۰۹۴ واحد بوده که در پایان سال ۱۳۷۵ این تعداد به ۱۸۴۴ واحد بالغ گردیده است. به عبارت دیگر عملکرد سه ساله این بخش در بعد تشکیل واحدهای جدید ۷۵۰ واحد بوده، یعنی ۹۹/۴۷٪ از برنامه تحقق یافته است. تعاونیهای کشاورزی متشکله در سال ۱۳۷۵ (اعم از زراعی، باغی، دام و طیور و شیلات و آبزیان) جمعاً ۵۹۶ واحد معادل ۹۹٪

تعاونیهای کشاورزی و برنامه پنج‌ساله دوم توسعه:

تعداد تعاونیهای زراعی تا پایان سال ۱۳۷۲ جمعاً ۱۰۹۴ واحد بوده که در پایان سال ۱۳۷۵ این تعداد به ۱۸۴۴ واحد بالغ گردیده است. به عبارت دیگر عملکرد سه ساله این بخش در بعد تشکیل واحدهای جدید ۷۵۰ واحد بوده، یعنی ۹۹/۴۷٪ از برنامه تحقق یافته است. تعاونیهای کشاورزی متشکله در سال ۱۳۷۵ (اعم از زراعی، باغی، دام و طیور و شیلات و آبزیان) جمعاً ۵۹۶ واحد معادل ۹۹٪

براساس آمار ارائه شده توسط دفتر خدمات ماشینی وزارت تعاون ۳۲۸۴ شرکت تعاونی با ۳۲۱۰۶ نفر عضو، زیر بخشهای دام و طیور توسط ادارات کل تعاون استانها تشکیل گردید.

جدول پیش‌بینی تعداد شرکتهای تعاونی، میزان اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه پنج ساله دوم

سال	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	جمع دوره
تعداد شرکت	۱۹۰	۲۳۷	۳۲۷	۳۹۹	۵۳۷	۱۶۹۰
اشتغال (نفر)	۱۷۱۰	۲۱۳۳	۲۹۴۳	۳۵۹۱	۴۸۳۳	۱۵۲۱۰
سرمایه‌گذاری (میلیون ریال)	۱۴۸۲۰	۱۸۴۸۶	۲۵۵۰۶	۳۱۱۳۲	۴۱۸۸۶	۱۳۱۸۲۰

عملکرد تعاونیهای کشاورزی در طول برنامه پنجساله اول توسعه:

- اعتبارات تخصیصی به تعاونیهای زیربخش زراعت طی سالهای ۷۲-۱۳۶۸ (میلیون ریال)

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع دوره
موضوع فعالیت							
زراعت	۱۲۸۰۰	۷۹۳۸	۱۳۳۵۲	۸۲۶۵	۹۶۶۰	۹۸۷۲	۳۹۰۸۸

همدان با ۲۴ شرکت، کرمانشاه ۲۳ شرکت، سیستان و بلوچستان ۱۰ شرکت، کردستان ۹ شرکت، ایلام، کرمان، مرکزی ۷ شرکت تهران، اصفهان ۶ شرکت و هرمزگان و یزد ۵ شرکت، اردبیل، زنجان، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان ۴ شرکت و بوشهر، فارس، خوزستان، هر یک با ۳ شرکت و آذربایجان شرقی ۲ شرکت و آذربایجان غربی با یک شرکت.

نوغانداری:

در حال حاضر در زمینه نوغانداری ۵ واحد تعاونی با ظرفیت مجموعاً ۱۳۴۰ جعبه فعالیت می‌کنند که در سال ۱۳۷۵ با تولید ۲۳۵۰۰ کیلوگرم پسته، (در مقایسه با تولید ۵ میلیون کیلوگرمی کشور) ۰/۶۷٪ از تولید کل کشور را به خود اختصاص دادند. تعداد اعضاء این تعاونیها ۳۶ نفر بوده و ۴۰ فرصت شغلی ایجاد نموده‌اند. لازم به ذکر است که تا پایان سال ۷۵، ۱۳ واحد تعاونی نوغانداری نیز در دست احداث بوده که ظرفیت آنها جمعاً بالغ بر ۳۴۶۰ جعبه بوده و ۱۲۷۸ نفر در آنها عضویت دارند.

پرورش قارچ خوراکی:

براساس آمار موجود، تا پایان سال ۱۳۷۵، جمعاً ۵۷ واحد کشت قارچ خوراکی با مجموع ظرفیت ۹۵۰۰ تن در سال در کشور ایجاد شده‌اند. دربخش تعاون نیز ۱۰ واحد پرورش تاکنون تشکیل گردیده است که ۵ واحد از آنها به مرحله تولید رسیده و ۵ واحد دیگر در دست اجرا می‌باشد. ظرفیت تولید اسمی این واحدها روی هم رفته ۱۵۰۰ تن در سال است که در مقایسه با ظرفیت کل کشور ۱۵/۸٪ از تولید را شامل می‌گردد. این واحدها جمعاً ۶۲ نفر عضو داشته و ۸۶ فرصت شغلی ایجاد می‌نمایند. گونه مورد کشت در این واحدها Agaricus bisporus (قارچ دکمه‌ای) می‌باشد.

این تعاونیها غالباً از تشکل افراد بومی و بهره برداران واقعی عرصه‌های منابع طبیعی و با هماهنگی دستگاههای تخصصی زیربط تشکیل گردیده‌اند. کل مساحت اراضی تحت پوشش این تعاونیها بالغ بر ۳۰۰ هزار هکتار است که حدود ۱۹ هزار هکتار آن مربوط به تعاونیهای جنگلداری می‌باشد. بعبارت دیگر ۰/۳۱٪ از مساحت ۹۰ میلیون هکتاری مراتع و ۰/۱۵٪ از وسعت ۱۲/۴ میلیون هکتاری جنگلهای کشور تحت پوشش این تعاونیها می‌باشند.

شرکتهای تعاونی مکانیزاسیون کشاورزی:

تعداد ۱۴۱ شرکت تعاونی استانهای کشور در این زمینه فعالیت دارند که این مجموعه دارای ۳۹۹ دستگاه ترکرتور، ۸۳ دستگاه کمباین، ۱۹ دستگاه اسکرپر، ۵ دستگاه گریدر ۲۷۴ کوا آهن، ۱۱۴ دیسک، ۶۲ سمپاش تراکتوری، ۳۹ ردیفکار، ۴۲ بذر پاش انتریفوژ، ۵۴ نهرکن، ۲۸ دروگ و ۲۴ کولیتواتور می‌باشند. استانهای فعال در این زمینه عبارتند از

(تاکید بر طرحهای اشتغالزا و عضویت شاغلین)

وسعت اراضی تحت پوشش تعاونیهای زراعی:

مجموع مساحت اراضی تعاونیهای کشور بالغ بر ۱۶۱/۳ هزار هکتار بوده که از این مقدار ۸۹/۷ هزار هکتار بصورت دیم کشت می‌شود. بعبارت دیگر ۵۵/۶٪ از اراضی آبی و ۴۴/۴٪ باقیمانده دیم می‌باشند. این مساحت حدود ۱/۳٪ از کل اراضی کشور را شامل می‌گردد.

جنگل و مراتع:

براساس آمار موجود، تا تاریخ ۷۶/۳/۳۱ جمعاً ۱۲۷ شرکت تعاونی با موضوع فعالیت جنگل و مرتع به ثبت رسیده است که ۴۷۶۹ فرصت شغلی ایجاد نموده‌اند.

همچنین سرمایه ثبتي این واحدها نیز معادل ۸۸۲۱۷۳ هزار ریال می‌باشد. فعالیت این واحدها در زمینه هائی چون اجرای طرحهای حفاظت خاک، آبخیزداری، بوته‌کاری، کپه کاری، قرق مراتع، احداث بانکت، جنگلکاری، جنگلداری، و..... می‌باشد.

در حال حاضر اتحادیه‌های دام و طیور تحت پوشش ادارات کل تعاون بعنوان نهادهای موثری در افزایش تولید شرکتهای تعاونی می‌باشند که علاوه بر تامین مواد اولیه و ماشین آلات مورد نیاز تعاونیهای تحت پوشش در فعالیتهای بعد از تولید محصولات دامی از قبیل بازاریابی، فروش و... مؤثر می‌باشند.

شاهد هستیم.

بدین ترتیب در بخش مواد پروتئینی با منشاء دامی با رشد ۱۶٪ مواجه شده‌ایم. از این رو، در حال حاضر، تولید بویژه در دو بخش مرغ و تخم مرغ مورد توجه خاص است بطوریکه بر اساس آمار ۱۹۹۴ تولید گوشت مرغ به مرز ۵۰ میلیون تن، و تخم مرغ به مرز ۴۰ میلیون تن و در مجموع، ۹۰ میلیون تن تولید جهانی برای پاسخگویی به

وضعیت شرکتهای تعاونی دام و طیور

افزایش روزافزون جمعیت جهان و نیاز جوامع انسانی به تامین پروتئین خصوصاً پروتئین حیوانی اهمیت پرداختن به حل مسائل تغذیه‌ای دنیای آینده را مشخص می‌کند. آفرانه برنامه‌ریزیهای دقیق بر مبنای میزان رشد جمعیت و میزان افزایش تولیدات تامین حداقل نیاز مصرفی و کاهش و قطع وابستگی به کشورهای دیگر در رابطه با تامین اولین نیاز انسانی اهمیت خاصی پیدا می‌کند.

در حال حاضر میزان واردات عمده‌ای که در رابطه با محصولات دامی مطرح می‌باشد ۷۵-۸۰ هزار تن گوشت قرمز می‌باشد که با برنامه‌ریزیهای انجام شده امور دام و طیور کشور تا ۳ سال آینده از حیث تامین گوشت و فرآورده‌های دامی خودکفا خواهیم شد.

باتوجه به اهداف عنوان شده توسعه نیروی انسانی طی ۳۰ سال گذشته در دنیا در حال افزایش بوده است، به گونه‌ای که تولید مواد پروتئینی از ۵۲۷ میلیون تن در جهان طی سال ۱۶۶۹ به ۷۶۴ میلیون تن در سال ۱۹۹۴ رسیده است. این رشد در طول ۲۵ سال، افزایش در خور توجهی است یعنی معادل ۴۵٪ در حالی که رشد جمعیت دنیا فقط ۲۹ درصد بوده است. نتیجتاً در راستای بهبود شاخص پایه توسعه انسانی، سرانه مصرف مواد پروتئینی خصوصاً با منشاء دامی از شتاب بیشتری برخوردار بوده است و در کلان رشد ۷/۵٪ سرانه مصرف مواد پروتئینی در جهان را

تن مرغ و ۹۳۱ هزار تن تخم مرغ پیش بینی شده است که این اهداف همه پاسخگویی نیازهای جمعیتی است.

در حال حاضر میزان سرانه مصرف ۱۰/۴ کیلوگرم در گوشت مرغ می‌باشد که این مقدار تا حد افزایش ۱۳/۴ کیلوگرم پیش‌بینی شده است. میزان مصرف سرانه تخم مرغ هم ۹/۳ کیلوگرم می‌باشد که آن هم به ۱۰ کیلوگرم افزایش خواهد یافت. شایان توجه است که در حال حاضر مصرف سرانه جهانی تخم مرغ مقدار ۶ کیلوگرم و گوشت مرغ ۸ کیلوگرم می‌باشد. در حال حاضر تولید کشور ۱۲۵۵۰۰۰ تن مرغ و تخم مرغ می‌باشد که میزان تولید مرغ ۶۸۵ هزار تن و تخم مرغ ۵۷۰ هزار تن برآورد می‌شود.

نیازهای جامعه رسیده که این رشد در خور توجه است.

در ایران نیز بر همین منوال با شتاب طی ۵ یا ۶ سال گذشته با برنامه‌ریزیهایی که صورت گرفته تا سال ۱۴۰۰ برنامه افزایش تولید تا مرز یک میلیون ۳۲۸ هزار

در رابطه با تولید گوشت قرمز میزان کشور ۷۰۰ هزار تن در سال است که از این مقدار ۵۴٪ گوشت قرمز از گوسفند و بز تولید شده و ۳۱/۶٪ از گله‌های گاوی کشور قابل تولید می‌باشد و میزان واردات این بخش حدود ۷۵-۸۰ هزار تن می‌باشد.